

การบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็น
ของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
Village Tap Water Supply Management According to Sangahavatthu 4
in the Opinions of Acceptor in Ku Thong Village, Chiang Yuen district,
Mahasarakham Province

จำเนียร ไพโรศรี*

ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี, ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ๒) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๘๓ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบโดยการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่า (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยในรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านสมานัตตตา ด้านปียวาจา ด้านทาน และด้านอรรถจริยา

* นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. ผู้รับบริการที่มีรายได้ (ต่อเดือน) ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศ อาชีพ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๓. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้ ควรให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันในที่ทำงานและประชาชนทั่วไป ควรตั้งงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ควรใช้วาจาสุภาพ อ่อนหวาน และให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน และประชาชนทั่วไป พุดจาด้วยการประสานสามัคคี ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชน

คำสำคัญ: ทาน, ปิยวาจา, อุตถจริยา, สมานัตตตา

Abstract

The objectives of this research paper were as follows: 1) to study village tap water supply management according to Sangahavatthu IV in the opinions of acceptor in Ku Thong Village, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province, 2) to compare village tap water supply management according to Sangahavatthu IV in the opinions of acceptor in Ku Thong Village, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province, and 3) to study suggestions in village tap water supply management according to Sangahavatthu IV in the opinions of acceptor in Ku Thong Village, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province. This research was a Quantitative Research and Survey Research as well. The samples used in this research were 183 customers in Ku Thong Village, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province. The questionnaire was used to collect data. Collected data were analyzed using computer packaged program to find out frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One way ANOVA, and differences were compared in pair using Least Significant Difference : LSD.

The results of the research were as follows:

1. In overall and each aspect, village tap water supply management according to Sangahavatthu IV in the opinions of acceptor in Ku Thong Village,

Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province was in high level. While arranging in descending order, we found aspect of Samanattata, Piyavaca, Dana, and Atthacariya.

2. Acceptor with different monthly salary had different opinions towards village tap water supply management which was statistically different at .05 and it was along with specified hypothesis. Meanwhile, customers with different gender, occupation, and education level had different opinion towards village tap water supply management but it was not along with specified hypothesis.

3. Suggestion in village tap water supply management according to Sangahavattu IV in the opinions of acceptor in Ku Thong Village, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province could be concluded as follows: The managers generous to each other at working place and general people; They have enough budget in managing each side; They should use polite, sweet words and encourage colleague and general people, They should use synchronized speaking with harmony and ready to help and ease the trouble of people.

Keyword; Dana, Piyavaca, Samanattata, Atthacariya.

๑. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอีกแต่ยังคงให้ความสำคัญอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปกครองตนเองเช่นเดียวกับที่ผ่านมา หลักการก็เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ สนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการนำการบริหารจัดการของรัฐลงสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในการบริหารงานองค์กรจำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากโลกในปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยม หรือบริโภคนิยมที่มีการแสวงหากำไร และมีการแข่งขันกันสูงเพื่อให้เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในเชิงบริหารงาน และการพัฒนาองค์กร ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร จึงมีการนำหลักการบริหารสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารแบบเดิมเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทำให้สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ แต่ในปัจจุบันได้มีนักวิชาการกำลังให้ความสนใจการประยุกต์หลักการทางพุทธศาสนากับการบริหารจัดการ

สมัยใหม่ โดยมีความเชื่อว่า การที่จะใช้หลักการ วิธีการ หรือเทคนิคการบริหารทางตะวันตกเพียงอย่างเดียว นั้น เป็นหลักการที่ยึดถือกับวัตถุมากกว่าจิตใจคน รวมทั้งมีผู้แพ้ผู้ชนะ มีการแข่งขันสูงและมุ่งหวังผลกำไรมากเกินไป ปัจจุบันมีองค์กรใหม่เกิดขึ้นมากมาย แต่ก็ล้มสลายในเวลาอันรวดเร็วเช่นเดียวกัน ขณะที่องค์กรของพุทธศาสนาซึ่งเกิดมานานกว่า ๒,๐๐๐ ปี เหตุใดจึงสามารถยืนหยัดมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจเข้าไปศึกษาว่า องค์กรพุทธศาสนามีการบริหารจัดการอย่างไร การใช้ธรรมะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรได้จริงหรือไม่ และในปี ๒๕๓๓ องค์กร IMF และ UNDP ได้เริ่มต้นนำหลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารองค์กร สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่านักวิชาการด้านการบริหารเริ่มตระหนักถึงการนำหลักคุณธรรม จริยธรรมเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการนั่นเอง ประเทศไทยเริ่มนำนโยบายการใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารงานส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้เริ่มตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงานแล้ว และหลักสังคหวัตถุ ๔ ก็เป็นหลักอันหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่นเพราะหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี และเป็นธรรมที่จะช่วยให้องค์กรมีการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ อันประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา เพราะเมื่อผู้บริหารรู้จักใช้สังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารคนในองค์กรอย่างถูกต้องย่อมจะทำให้เกิดความร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดความเสมอภาค มีความขยันขันแข็งในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านจึงมีความสนใจศึกษาว่าการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง องค์การบริหารส่วนตำบลกู่ทองอยู่ในระดับใด เมื่อเปรียบเทียบกับจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลจะแตกต่างกันหรือไม่ และแนวทางการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร อันจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำคัญในการพัฒนาการบริหารระบบประปาหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

๒. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้รับบริการประปาหมู่บ้านกู่ทอง ซึ่งมีรายชื่อในทะเบียนผู้รับบริการหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน ๓๔๐ คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รับบริการประปาหมู่บ้านกู่ทอง ซึ่งมีรายชื่อในทะเบียนผู้รับบริการหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน ๑๘๓ คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซี (Krejcie) และมอร์แกน (Moregan)^๑ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก โดยนำรายชื่อของผู้รับบริการทั้งหมดเขียนลำดับรายชื่อลงในภาชนะแล้วทำการจับสลากมาจนครบตามจำนวนที่กำหนด

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๑ และมีรายได้ (ต่อเดือน) ๑๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ จำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘

๒. การบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = ๔.๐๘๙) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านสมานัตตตา (\bar{X} = ๔.๑๙๔) ด้านปิยวาจา (\bar{X} = ๔.๑๖๕) ด้านทาน (\bar{X} = ๔.๐๓๓) และด้านอัตถจริยา (\bar{X} = ๓.๙๖๑) ตามลำดับ

๓. ผลเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการในหมู่บ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผู้รับบริการที่มีรายได้ (ต่อเดือน) ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปา

^๑ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (นนทบุรี : บริษัทเอสอาร์พริ้นติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๕๕.

หมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้รับบริการที่มีเพศอาชีพ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านกู่ทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลต้องตระหนักถึงความรู้สึกอันละเอียดอ่อนของบุคคลเป็นหลัก ใช้วิธีการพูดคุยอย่างมีวาทีศิลป์ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

๒) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานทั้งในองค์การ และนอกองค์การ ตลอดจนจนถึงการให้โอกาสแสดงออกทางความคิดในการพัฒนาองค์การอย่างสร้างสรรค์

๓) ควรสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีกับผู้ร่วมงานด้วยการแบ่งปัน ความเอื้ออาทร และการแสดงน้ำใจต่อกันและกันด้วยความจริงใจ

๔) ควรสร้างปฏิสัมพันธ์และสามารถเข้ากับบุคคลได้ทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับบน สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง

๕) ควรมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเพื่อร่วมงาน ให้ความรักเมตตา สร้างแรงจูงใจ ขวัญและกำลังใจให้กับบุคคลในองค์กร ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในความเสียสละต่อส่วนรวมเป็นหลักสำคัญ ประโยชน์ส่วนตนไม่คำนึงถึง

๖) ควรมีวาจาสุภาพพูดในเชิงสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ สร้างความสามัคคีให้เกิดความรักใคร่ เกื้อกูลกันในหมู่คณะ มีกริยามารยาท ใช้วาจาสุภาพ สุขุม ยิ้มแย้มแจ่มใสชวนให้สบายใจ รู้จักใช้คำพูดที่เหมาะสมถูกกาลเทศะและถูกกับบุคคล

๗) ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงาน ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานทั้งในองค์การ และนอกองค์การ ตลอดจนจนถึงการให้โอกาสแสดงออกทางความคิดในการพัฒนาองค์การอย่างสร้างสรรค์

๒) ควรมีการมีการรับฟังความคิดเห็นของพนักงานเพื่อนร่วมงานเรื่องเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและนำไปแก้ไขพัฒนาตามสภาพความเป็นจริง

๓) ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้

๔) ควรสร้างบรรยากาศ พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้อต่อการทำงาน ตลอดจนการพัฒนาการจัดกิจกรรมขององค์กร ให้มีความทันสมัย และให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

๕) ควรกำหนดการเลื่อนระดับ การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถ ตามลำดับอาวุโส และความรู้ความสามารถอย่างยุติธรรม เพื่อการเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรให้มากขึ้น

๖) ควรสร้างขวัญและกำลังใจทั้งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานการบริการสาธารณะ เพื่อให้เป็นกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่ได้ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือกิจการงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือ :

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๙.

นนทบุรี : บริษัทเอสอาร์พริ้นติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑.